

Strategi för klinisk forskning, utveckling och innovation samt utbildning 2025–2028

ALF-region Uppsala

Innehåll

Inledning	2
Organisation vid ALF-region Uppsala.....	3
Region- och universitetsledningsnivå	3
Förvaltnings- och områdesledningsnivå	3
Verksamhetsområdes- och institutionsnivå	4
Gemensamt deltagande i ordinarie ledningsorgan.....	4
Ledningsorgan vid Region Uppsala och Uppsala universitet	4
Region Uppsala.....	5
Uppsala universitet	5
Vetenskapsrådets ALF-utvärdering 2023	6
Den vetenskapliga produktionens kvalitet: mycket hög kvalitet	6
Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta: mycket hög kvalitet.....	7
Forskningens förutsättningar: god-hög kvalitet.....	7
Samverkansstrategi för 2025–2028.....	9
Klinisk forskning	9
Klinisk forskning är en av våra kärnverksamheter och en naturlig del av universitetssjukvården	9
Vi har en forskningsinfrastruktur som möter den kliniska forskningens behov	10
Vi satsar på bredd och spetskompetens inom klinisk forskning	11
Vi satsar på translationell forskning	11
Våra karriärvägar för kliniska forskare är tydliga och välkända.....	12
Våra professionsutbildningar är forskningsanknutna	13
Utveckling och innovation.....	13
Vi ska vara en attraktiv partner inom kliniska prövningar.....	13
Vår Life science-miljö är innovativ och stödjer implementering inom hälso- och sjukvården.....	14
Utbildning	16
Våra professionsutbildningar är välkända, attraktiva och väl anpassade för att möta hälso- och sjukvårdens behov	16
VFU/VIL präglas av ett studentcentrerat lärande där studenten uppnår en ökande grad av självständighet	16
Vi utvecklar våra utbildningsprogram för att möta behoven i samhället.....	17
Fortsatt arbete	19

Inledning

I Sverige finns totalt sju regioner som tillsammans med ett universitet kan erbjuda universitetssjukvård. Universitetssjukvård är specialiserad hälso- och sjukvård i regional regi som är kopplad till ett universitet med medicinsk forskning och utbildning. Det innebär att de regioner som erbjuder universitetssjukvård inte bara behandlar patienter, utan också har ett särskilt uppdrag att utbilda framtidens läkare och bedriva forskning som ska utveckla nya behandlingsmetoder och medicinska framsteg.

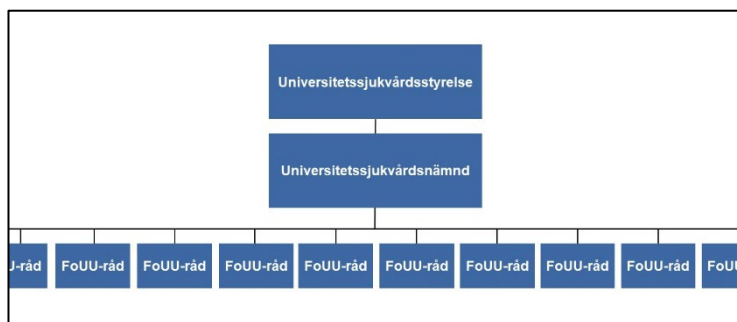
Samarbetet mellan berörd region och universitet regleras genom ett nationellt avtal, det så kallade ALF-avtalet. De sju regioner och universitet som omfattas av avtalet kallas därför för ALF-regioner. Det är inom dessa ALF-regioner som universitetssjukvård kan erbjudas.

Region Uppsala och Uppsala universitet utgör tillsammans ALF-region Uppsala och har ett nära och betydelsefullt samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården. Samarbetet mellan Region Uppsala och Uppsala universitet regleras i ett regionalt avtal. Genom avtalet är parterna överens om att de ska fördjupa och vidga sin samverkan i viktiga framtidsfrågor som på ett övergripande plan handlar om vård och hälsa.

ALF-region Uppsalas strategi för klinisk forskning, utveckling och innovation samt utbildning 2025–2028 är framtagen gemensamt av Region Uppsala och Uppsala universitet, inom ramen för samverkan som regleras i det regionala ALF-avtalet. Universitetssjukvårdsstyrelsen har initierat framtagandet av strategin och strategidokumentet är fastställt av Region Uppsalas regionfullmäktige 2025-04-23 respektive Uppsala universitets områdesnämnd för medicin och farmaci 2025-02-26. Strategin pekar ut mål och anger vidtagna och planerade åtgärder som behövs för att nå de uppsatta målsättningarna och fortsätta utveckla den kliniska forskningen och utbildningen.

Organisation vid ALF-region Uppsala

Universitetssjukvården i ALF-region Uppsala är en gemensam angelägenhet för Region Uppsala och Uppsala universitet. Båda parter deltar i organisation och ledning av universitetssjukvården för att skapa goda förutsättningar för forskning, utbildning och hälso- och sjukvårdsutveckling. ALF-region Uppsala har en sedan lång tid etablerad samverkansorganisation, som regleras i det regionala ALF-avtalet kompletterat med årlig verksamhetsplan (universitetssjukvårdsplan). Samarbetet sker i partssammansatta organ på tre beslutsnivåer. De tre nivåerna beskrivs nedan och visas i figur 1.

Figur 1. Partssammansatta organ på de tre beslutsnivåerna inom ALF-region Uppsala

Region- och universitetsledningsnivå

Universitetssjukvårdsstyrelsen (USS) är den högsta nivån för samverkan mellan ledningarna vid Region Uppsala och Uppsala universitet. Styrelsens ledamöter utgörs av sju representanter på högsta ledningsnivå från vardera part. Ytterligare personer från båda parter är adjungerade med närvaro- och yttranderätt till styrelsen. USS sammankallas fyra gånger per år för strategisk planering. Ordförandeskapet roterar årligen mellan region och universitet.

USS fastställer varje år den universitetssjukvårdsplan som bland annat beskriver hur fördelningen av den ersättning som ALF-region Uppsala får från staten för att utbilda läkare och bedriva kliniskt inriktad medicinsk forskning (ALF-ersättningen) ska ske. Vidare kan styrelsen tillsätta arbetsgrupper som kan genomföra fördjupade utredningar inom styrelsens ansvarsområde.

Förvaltnings- och områdesledningsnivå

Universitetssjukvårdsnämnden (USN) är det operativa samarbetsorganet mellan Region Uppsalas vårdförvaltningar Akademiska sjukhuset och Nära vård och hälsa, respektive vetenskapsområdet för medicin och farmaci vid Uppsala universitet. Nämndens ledamöter utgörs av sex representanter från vardera part. Ordförandeskapet roterar årligen mellan region och universitet.

USNs uppgift är att vara ett beredande organ till USS och att besluta i frågor som USS delegerar till USN. USN beslutar om fördelning av centrala strategiska medel samt

indelning och sammansättning av de enheter inom ALF-region Uppsala som bedriver universitetssjukvård (universitetssjukvårdsenheter) liksom forsknings-, utvecklings- och utbildningsråd (FoUU-råd). Nämnden har som uppgift att till USS årligen ta fram universitetssjukvårdsplan och att sammanställa en ekonomisk rapport för hur ALF-ersättningen har använts.

USN kan tillsätta arbetsgrupper som kan genomföra fördjupade utredningar inom nämndens ansvarsområde.

Verksamhetsområdes- och institutionsnivå

Inom Region Uppsalas vårdförvaltningar finns 18 utsedda universitetssjukvårdsenheter (USVE). Av dessa är 17 USVE knutna till verksamhetsområden vid Akademiska sjukhuset och ett knutet till Nära vård och hälsa. Vid varje universitetssjukvårdsenhet finns ett FoUU-råd som är samverkansorgan på verksamhetsnivå.

FoUU-råden är ansvariga för strategisk planering och uppföljning av forsknings- och utbildningsaktiviteter och användning av tilldelad ALF-ersättning samt Akademiska sjukhusets så kallade RUFU-medel (Region Uppsalas forsknings- och utvecklingsmedel).

Vid varje FoUU-råd finns representanter för både Region Uppsala och Uppsala universitet. Beroende av universitetssjukvårdsenhetens storlek kan sammansättningen variera men varje FoUU-råd leds av en akademisk företrädare tillika ordförande.

Gemensamt deltagande i ordinarie ledningsorgan

Utöver att FoUU-råden består av representanter för både Region Uppsala och Uppsala universitet har parterna berett varandra möjlighet att vara delaktiga i andra ledningsgrupper/ kommittéer som fattar beslut, vilka kan påverka universitetssjukvården. Dessa organ omfattar till exempel områdesnämnden för medicin och farmaci, programkommittéerna för medicinska fakultetens professionsutbildningar, rekryteringsgruppen för medicinska fakulteten, institutionsstyrelser, Akademiska sjukhusets ledningsgrupper på olika nivåer, gemensamma centrumbildningar samt grupper som rekryterar chefer på verksamhetschefsnivå eller högre inom sjukhuset.

Ledningsorgan vid Region Uppsala och Uppsala universitet

I enlighet med det regionala ALF-avtalet fattas alla beslut inom avtalsområdet i något av samverkansorganen. Om ett beslut påverkar andra delar av de båda parternas organisationer, så ska besluten tas vidare till respektive parts styrelse eller kommitté för beslut.

Region Uppsala

Region Uppsala är en politiskt styrd organisation. Region Uppsalas högsta styrande organ är regionfullmäktige, som har 101 ledamöter och utses vid offentliga val i Uppsala län vart fjärde år. Fullmäktige beslutar i juni varje år om flerårsplan och årsbudget för Region Uppsalas verksamheter. Regionfullmäktige utser ledamöter till de olika nämnderna och styrelserna inom Region Uppsala, däribland regionstyrelsen som arbetar med att leda och samordna det löpande arbetet samt ha uppsikt över övriga styrelser och nämnder. Regionstyrelsen har ett särskilt ansvar för forskning, innovation och utbildning och är därför vanligtvis det mest relevanta organet för beslut som avser USS ansvarsområde. Andra styrelser och nämnder, som också kan vara relevanta för att hantera sådana beslut, är sjukhusstyrelsen (som ansvarar för verksamheterna vid Akademiska sjukhuset i Uppsala och Lasarettet i Enköping) och vårdstyrelsen (som ansvarar för verksamheterna vid Nära vård och hälsa och Folk tandvården).

Uppsala universitet

Vid Uppsala universitet tillämpas kollegial styrning. Uppsala universitet leds ytterst av konsistoriet som är universitetets styrelse. Under konsistoriet verkar universitetsledningen som består av rektor, prorektor, universitetsdirektören samt de tre vicerektorerna, däribland vicerektor vid vetenskapsområdet för medicin och farmaci.

Högsta beslutande organ vid Uppsala universitets vetenskapsområde för medicin och farmaci är områdesnämnden, tillika fakultetsnämnden, med 21 ordinarie ledamöter. Nämnden leds av vetenskapsområdets vicerektor och ansvarar för utbildning, forskning, utvecklingsarbete, uppdragsverksamhet och samverkan med det omgivande samhället samt att informera om verksamheten. Områdesnämndens arbetsutskott bereder de aktuella och löpande frågorna i nämnden. Nämnden får även stöd av vetenskapsområdets 17 kommittéer som utgör rådgivande och beredande organ inom sina respektive ansvarsområden. Nämnden och dess arbetsutskott har befogenhet att allokera finansiering och implementera beslut tagna i USS.

Vetenskapsrådets ALF-utvärdering 2023

Vetenskapsrådet utvärderar vart fjärde år den kliniska forskningens kvalitet i alla ALF-regioner (ALF-utvärderingen). Utvärderingen genomförs på uppdrag av regeringen. 20 procent av ALF-ersättningen för klinisk forskning fördelas baserat på utfallet av utvärderingen. Bedömningen görs av internationella expertpaneler och varje område bedöms utifrån en tregradig skala: *mycket hög kvalitet*, *god-hög kvalitet* och *undermålig kvalitet*. Utvärderingen omfattar tre områden: *den vetenskapliga produktionens kvalitet*, *forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta*, och *den kliniska forskningens förutsättningar*.

Under 2022–2023 utförde Vetenskapsrådet den senaste utvärderingen av den kliniska forskningens kvalitet. Resultatet redovisas i 2023 års utvärderingsrapport. ALF-region Uppsala fick i denna utvärdering högsta betyg av utvärderingspanelerna inom två av tre områden: den vetenskapliga produktionens kvalitet och forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta. I det tredje huvudområdet, forskningens förutsättningar, fick ALF-Region Uppsala betyget god-hög kvalitet.

Den vetenskapliga produktionens kvalitet: mycket hög kvalitet

I utvärderingsrapporten går att läsa att "(...) ALF-region Uppsala utmärker sig i klinisk forskning inom stora sjukdomsområden som onkologi och hjärt- och kärlsjukdomar, i linje med Uppsalas strategiska mål att prioritera dessa områden, men även inom diabetes, psykisk hälsa och infektionssjukdomar. Strategin innefattar utveckling av nödvändig metodik och infrastruktur. Dessa val återspeglas väl i de publikationer som presenteras för utvärderingen. Man noterar vidare att en särskild styrka med den kliniska forskningen från Uppsala ligger i att leda och delta i randomiserade kliniska prövningar som genererar data för evidensbaserad patientvård och hantering."

Utvärderingen finner att Uppsala har lagt "(...) mindre vikt vid klinisk translationell forskning. Man ser att ALF-regionen stödjer och underlättar framtida translationell och mekanistisk forskning", men att detta inte tydligt framgår av de publikationer som sänts in för peer-review. ALF-region Uppsala har mycket god tillgång till kliniska prover via Uppsala Biobank och stora kohorter med provsamlings och SciLifeLab stödjer kliniskt relevant grundforskning. Hypoteser för mekanistisk forskning genereras genom studier i populationsbaserade kohorter och data utvunna från stora register. ALF-region Uppsala använder de unika register som finns i Sverige på ett effektivt sätt.

Utifrån bedömningen i utvärderingen kan man dra slutsatsen att ALF-region Uppsala bedriver högkvalitativ och framgångsrik klinisk forskning men att det finns ett behov av en större satsning på den translationella forskningen, det vill säga samarbetet mellan klinisk och laborativ forskning. ALF-region Uppsalas egen bedömning är att här finns goda förutsättningar att bedriva sådan forskning tack vare en biobank av högsta

internationell klass, högkvalitativa register och tillgång till avancerad analysverksamhet bland annat via SciLifeLab.

Under de kommande fyra åren ska flera initiativ tas för att ytterligare stödja translationell forskning, vilket innebär att samarbetet mellan klinisk och laborativ forskning ska utvecklas ytterligare. Ett sådant initiativ, Clinical Academic Groups (CAGs), planeras starta under 2025. CAGs syftar till att forskargrupper som är aktiva inom närliggande forskningsområden ska hitta kliniskt relevanta frågor som kan bearbetas utifrån olika perspektiv och där klinisk och laborativ forskning kompletterar varandra för att lösa ett ohälsoproblem. Ytterligare initiativ för att stärka den translationella forskningen ska tas fram i samarbete mellan FoUU-råden, USN och den medicinska fakulteten, såsom satsningar inom precisionsmedicin och ATMP (Advanced Therapy Medicinal Products) så som cell- och genterapi. Andra initiativ kan också bli aktuella.

Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta: mycket hög kvalitet

Som enda ALF-region i landet fick Uppsala högsta betyg när det gäller forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta. *"ALF-region Uppsala bedömdes vara en högt presterande ALF-region med försumbara svagheter avseende strategier och processer för klinisk forskning samt kopplingen mellan forskning och utbildning. Uppsala presenterade dessutom fallstudier av en mycket hög kvalitet som uppvisade nya genomslag i relation till tidigare ALF-utvärdering. Panelen noterade en solid bevisföring för ett nära samarbete mellan regionen och universitetet, vilket demonstrerades av strukturer för både styrning och implementering. Panelen var särskilt imponerad av Uppsala starka fokus på att arbeta strategiskt med nationella kvalitetsregister, vilka på ett ändamålsenligt sätt har använts för att stärka och utveckla forskningen."*

I Uppsala är vi stolta över det fina resultatet – men ännu inte nöjda. Under den kommande fyra-årsperioden sker särskilda satsningar på stöd för kliniska forskare när det gäller avtal och juridiska frågor för att det ska vara enkelt att göra rätt. ALF-region Uppsala kommer också att satsa på stöd för att bedriva kliniska studier genom forskningsstödjande personal och stöd i ansökningsprocessen för större bidragsansökningar. Dessutom fortsätter arbetet med att utveckla det goda samarbetet mellan region/sjukhus, universitet och näringsliv för att tillgängliggöra och implementera resultat från forskning in i hälso- och sjukvården.

Forskningens förutsättningar: god-hög kvalitet

Inom området forskningens förutsättningar behöver ALF-region Uppsala genomföra ett flertal förbättringsåtgärder. *"I utvärderingen konstaterade panelen att ALF-regionen gjort ett betydande arbete för att förbättra de kritiserade områdena, bland annat genom tydliga överenskommelser och förbättrad samordning mellan de olika intressenterna, utan att i alltför hög grad centralisera beslutsfattandet."*

Uppsala visar på god kvalitet inom alla bedömda områden, och inom vissa områden är de exemplariska, med särskilda styrkor som forskningsinfrastruktur, möjligheter att studera utomlands och flera ingångar till medicinsk forskning under en karriär, inklusive ett välutvecklat läkare/forskare-program. Panelen ser fortfarande problem rörande den begränsade tillgången till forskningstid för vissa forskare och denna aspekt behöver ytterligare uppmärksamhet. Även om karriärvägar är mycket väl genomtänkta och stöttande ansåg panelen att det råder en relativ brist på specifika incitament för att engagera personalen i forskning, vilket var särskilt utmärkande för de forskare som är engagerade i klinisk forskning men inte själva tillhör någon medicinsk profession. Även om stor uppmärksamhet ägnas åt jämställdhet, ansåg man att andra aspekter av mångfald inom klinisk forskning bör belysas ytterligare, trots att panelen noterade några imponerande specifika initiativ.”

I utvärderingen fick ALF-region Uppsala beröm för sin forskningsinfrastruktur. ALF-region Uppsala har påbörjat satsningar för att förstärka forskningens förutsättningar samt genomföra genomlysning och planera ytterligare åtgärder.

Tid för forskning behöver på ett tydligt sätt ingå i vårdens produktionsplanering och medverkan i klinisk forskning behöver ses som ett självklart åtagande för alla medarbetare i hälso- och sjukvården. ALF-region Uppsala har påbörjat ett arbete med att tydliggöra kriterier för användning av Region Uppsalas egna forskningsmedel (RUFU) och som förväntas leda till ett bättre nyttjande av denna resurs. För att kunna följa de kliniska forskarnas möjlighet att få ut tid för forskning behöver detta registreras och vara en självklar del av verksamhetsuppföljningen. Vidare kommer ett arbete med fokus på att stärka det kollegiala ansvaret och den akademiska kulturen att genomföras.

För att öka andelen forskarutbildad personal inom vård- och hälsoprofessionerna har ALF-region Uppsala påbörjat strategiska satsningar på doktorandförsörjning till denna grupp. Vidare kommer ett strategiskt arbete för att tydliggöra karriärvägar för alla professioner som bidrar till klinisk forskning att initieras. Antalet sökbara kliniska forskartjänster som finansieras via centrala ALF-medel ska utökas. Särskilda tjänster riktade mot kliniska områden som behöver stödjas, till exempel allmänmedicin, har inrättats. USN kommer att genomlysa incitamentsstrukturer för att delta i klinisk forskning oavsett profession och vidta åtgärder som kan förbättra dessa. Forskarutbildning bör vara meriterande vid tillsättning av chefer på alla nivåer inom hälso- och sjukvården. Vi kommer att genomföra ett strategiskt arbete för att öka kännedomen om olika sökbara forskningstjänster och karriärvägar i syfte att öka användningen, särskilt bland kliniska forskare.

Samverkansstrategi för 2025–2028

ALF-region Uppsala tar med sig resultatet av Vetenskapsrådets utvärdering i sin strategi för 2025–2028 för att växla upp samarbetet mellan Region Uppsala och Uppsala universitet i syfte att uppnå högsta nationella och internationella kvalitet.

Strategin omfattar tre områden: *klinisk forskning, utveckling och innovation samt utbildning*. Den pekar ut mål och anger vidtagna och planerade åtgärder som behövs för att nå de uppsatta målen och fortsätta utveckla den kliniska forskningen och utbildningen.

Klinisk forskning

Klinisk forskning är en av våra kärnverksamheter och en naturlig del av universitetssjukvården

Klinisk forskning ingår som en naturlig del av hälso- och sjukvården i Region Uppsala och bör vara en del av vårdens produktionsplanering, på samma sätt som klinisk verksamhet och undervisning. Alla medarbetare behöver inte vara forskare, men alla bör medverka i forskning via till exempel blodprovstagning, information om pågående studier och digitalt stöd. För att tydliggöra detta bör deltagande i forskningsverksamhet följas upp via medarbetarsamtal för alla Region Uppsalas medarbetare.

I Vetenskapsrådets ALF-utvärdering framkom att det kan vara svårt för kliniska forskare att få ut sin forskningstid eftersom den kliniska verksamheten prioriteras vid schemaläggning. Region Uppsala behöver därför ett strukturerat sätt för uppföljning av forskningstid för kliniskt verksamma. De administrativa systemen behöver kunna särskilja vilka medarbetare som arbetar med forskning och som finansieras genom externa medel eller ALF-medel. Detta skulle bland annat underlätta rekrytering av rätt antal medarbetare för både forskning och vård. Region Uppsalas administrativa system måste kunna synliggöra nyttjande av forskares tid och specificera finansieringsform.

Forskningen ska bidra till att höja kvaliteten och effektiviteten i vården och att säkra en god hälso- och sjukvård idag och i framtiden. En förutsättning för det är att forskning bedrivs inom alla professioner i vården. Tydligare incitament som gör det intressant för medarbetare att delta i forskning och tydligare karriärvägar behövs. För att den kollegiala ledningen av vetenskapsområdet ska fungera måste det också vara attraktivt att ta på sig ledningsuppdrag. Forskning behöver stärkas inom primärvården, där allt fler patienter har sin huvudsakliga vårdkontakt. ALF-region Uppsalas mål är att öka antalet doktorander inom både primärvården och vård- och hälsoprofessioner, med till exempel riktade utlysningar av ALF-finansierade deltidstjänster för doktorander. Likaså vill vi skapa nätverk inom till exempel primärvården för doktorander samt tydliggöra och stärka karriärvägar inom vården för disputerade medarbetare inom olika vård- och hälsoprofessioner. Sjukvården har ett behov av medarbetare som tillägnat sig forskarkompetens. Skapandet av karriärvägar – men också rörlighet mellan hälso- och sjukvård, akademi och näringsliv – med kombinerad forskning/utbildning/klinisk

verksamhet krävs för att behålla forskningsintresserade medarbetare i klinisk verksamhet.

- Vi kan följa upp att kliniskt verksamma får ta ut sin forskningstid
- Vi har tydliga vägar in till forskarutbildning för alla professioner i vården
- Vi har incitament som gör det intressant att delta i forskning och att ta på sig förtroendeuppdrag
- Deltagande i forskningsverksamhet följs upp via medarbetarsamtal för alla medarbetare

Vi har en forskningsinfrastruktur som möter den kliniska forskningens behov

För att bedriva klinisk forskning behövs en välutvecklad forskningsinfrastruktur som stödjer den kliniska forskningen. Valfungerande biobanker, analysfaciliteter och forskningsstöd är av central betydelse.

Forskningsstödsenheterna inom Region Uppsala och Uppsala universitet planerar en ökad samverkan för att stödja forskare i båda organisationerna. Målet är att ha tydliga rutiner för och kontaktvägar till Region Uppsala och Uppsala universitets forskningsstöd oavsett vilken typ av forskning som är aktuell. Här finns samlad kompetens för att ge ett kvalificerat forskningsstöd genom hela forskningsprocessen.

För att vara säkra på att den forskningsinfrastruktur som finansieras via gemensamma medel möter forskarnas behov och krav på tillgänglighet, utvärderas dessa vart tredje år. Eftersom flera av forskningsinfrastrukturerna delfinansieras via både fakultetsmedel och ALF-medel sker denna utvärdering parallellt inom Region Uppsala och Uppsala universitet. Utvärderingen sker genom bland annat enkäter till forskare och institutioner, samt via data om användare och användaravgifter, för att säkerställa att våra forskningsinfrastrukturer är relevanta och väl nyttjade. Genom systemet iLab blir det enkelt att följa statistik över användare och nyttjande grad inför kommande utvärderingar. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med våra forskningsinfrastrukturer.

- Region Uppsala och Uppsala universitet samverkar om finansiering av forskningsinfrastrukturer
- Vi utvärderar våra forskningsinfrastrukturer vart 3:e år inför kommande finansieringsperiod
- Forskningens behov är styrande för vilken forskningsinfrastruktur som får centralt stöd
- Information om våra forskningsinfrastrukturer ska vara tillgängliga på webben.
- Våra forskningsinfrastrukturer använder verktyget iLab för bokning.

Vi satsar på bredd och spetskompetens inom klinisk forskning

God forskning behöver både bredd och spets. Det är därför viktigt att tillräckliga resurser finns för breddforskningen, varifrån spetsforskningen sedan kan utvecklas. Region Uppsala fortsätter fördela en stor del av ALF-medlen för forskning via ett nyckelsystem. Dessa utnyttjade medel medfinansieras dessutom med medel från Region Uppsalas verksamhetsbudget.

De ekonomiska resurserna för klinisk forskning behöver stärkas, varför ALF-region Uppsalas mål är att öka den externa finansieringen via nationella och internationella bidragsgivare. Dessa medel söks i stark konkurrens och framgång kräver kunskap och förståelse för hur forskare skriver bra ansökningar med tydliga och relevanta frågeställningar. Grant Writing-kurser arrangeras, finansierade via ALF-medel, för kliniska forskare. Likaså ordnas informationsmöten inför stora utlysningar. Uppsala Clinical Research Center (UCR) erbjuder stöd i alla delar av ansökningsprocessen för större utlysningar gällande klinisk forskning. Ett EU Grant Office planeras i Region Uppsala. Syftet är att ge stöd i ansöknings- och rapporteringsprocesser och på så sätt öka antalet EU-projekt i Region Uppsala. UCR tillhandahåller också stöd genom hela processen att starta kliniska forskningsprojekt – från skrivande av protokoll via system för CRF, biostatistikkompetens, etikansökan och ansökan till läkemedelsverk samt monitorering och rapportering. Uppsala Biobank tillhandahåller en högkvalitativ facilitet för förvaring och uttag av biobanksprover. De bistår även med upparbetning av prover utifrån forskares önskemål.

Genom att bygga attraktiva forskningsmiljöer med kompetent stödverksamhet och nära samarbete mellan region och universitet attraherar och utvecklar vi framgångsrika forskare. För att stödja högkvalitativ forskning erbjuder Region Uppsala en introduktionsutbildning och ett nätverk med nyhetsbrev och fortbildning för forskningsstödande personal. I ALF-region Uppsala satsar vi på en forskarskola för kliniska doktorander, vilket ger en god grund för högkvalitativ forskning. Den kliniska forskarskolan kommer också att bli ett nätverk för dessa doktorander.

- Vi startar en forskarskola för kliniska doktorander för att skapa en god grund för högkvalitativ forskning
- Våra forskningsstödsenheter samverkar och erbjuder kvalificerat forskningsstöd för alla forskare inom ALF-Region Uppsala
- Våra forskare är framgångsrika i att erhålla externa bidrag i så väl nationell som internationell konkurrens
- Vi har en forskningsmiljö som attraherar kliniska forskare

Vi satsar på translationell forskning

En framgångsrik translationell forskning bygger på tillgång till adekvata laboratoriemiljöer och välutvecklad forskningsinfrastruktur. Samarbete mellan kliniska och basvetenskapliga forskare är ett viktigt inslag i den forskning vi stödjer. Region Uppsala/Akademiska sjukhuset och Uppsala universitet har tagit ett gemensamt beslut om

att utlysa medel för en särskild satsning kallad Clinical Academic Groups (CAGar). Satsningen finansieras gemensamt med fakultetsmedel och ALF-medel. Syftet är att skapa nya konstellationer av forskare där grupper med olika kompetenser kommer samman för att lösa ett patientnära problem i hälso- och sjukvården, ett så kallat "unmet need". Den första utlysningen ägde rum hösten 2024 och förväntad start av de finansierade projekten blir den 1 juli 2025.

Genom att region och universitet gemensamt satsar på att bygga upp ett precisionsmedicinskt centrum för att identifiera och implementera nya diagnostiska metoder och behandlingar vill ALF-region Uppsala erbjuda patienterna den bästa vården. Inom precisionsmedicinskt centrum ryms även bland annat centrum för molekyllär diagnostik och centrum för cell- och generapi, ATMP-centrum (ATMP står för Advanced Therapy Medicinal Products, i dagligt tal gen- och cellterapi).

- Vi utlyser bidrag till Clinical Academic Groups (CAGs) som ett led i att främja translationell forskning
- Vi bygger gemensamt upp centrum för precisionsmedicin och ATMP

Våra karriärvägar för kliniska forskare är tydliga och välkända

Kliniskt verksam inom Region Uppsala uppmuntras genom hela sin karriär till att bedriva forskningsprojekt. Incitamenten för att bedriva klinisk forskning ska vara tydliga och forskningsaktivitet följs upp som en del av medarbetarsamtal. Vid utlysning av chefstjänster inom hälso- och sjukvården är forskning meriterande för alla professioner.

Verksamhetsenheternas FoU-medel (RUFU-medel) kan användas för att stödja medarbetare att uppnå behörighet för doktorandstudier. Vi satsar på strategiska forskartjänster via ALF-medel, där medarbetaren delar sin tid mellan forskning och vård. Forskartjänster finns för alla steg i karriären och för alla professioner. För läkare finns forskartjänster under allmäntjänstgöring (AT) eller specialisttjänstgöring (ST). Alla professioner kan söka postdoc och Gullstrandtjänster, där den senare typen av tjänst är avsedd för erfarna forskare på motsvarande docentnivå. Det finns även möjlighet att söka förlängd Gullstrandtjänst, något som endast ett fåtal kan erhålla och där konkurrensen är mycket hård. Nyligen utlystes doktorandtjänster för vård- och hälsoprofessioner med forskning motsvarande halvtid där man förväntas arbeta kvar i sin kliniska tjänst under resterande halvtid. Idag innehar 90–100 personer strategiska forskartjänster finansierade via ALF-medel och vårt mål att detta antal ska bestå eller öka de kommande åren. Internationella vistelser som postdoc eller sabbaticals är viktiga för utveckling av forskningen, varför detta stöds via årliga ALF-utlysningar.

Region Uppsala finansierar idag ett 50-tal adjungerade tjänster som lektor eller professor vid Uppsala universitet. Vid adjungerad anställning erhålls 10–49 procent forskningstid och resterande tid arbetar man i vården.

- Incitamenten för att bedriva klinisk forskning är tydliga och forskningsaktivitet följs upp som en del av medarbetarsamtal
- Vi utlyser strategiska forskningstjänster öppna för alla kliniska professioner inom alla steg i den kliniska forskningskarriären
- Vi stimulerar till internationella postdoc-vistelser och sabbaticals
- Vid utlysning av chefstjänster inom hälso- och sjukvården är forskning meriterande för alla professioner

Våra professionsutbildningar är forskningsanknutna

All utbildning är forskningsanknuten vilket innebär att den kunskap studenterna inhämtar är baserad på vetenskap. Vidare förmedlas kunskap om aktuella vetenskapliga framsteg och pågående forskning inom ämnet för att möta framtida behov i morgondagens hälso- och sjukvård. ALF-region Uppsala har en hög andel lärare med förenad anställning (delad tjänst mellan Region Uppsala och Uppsala universitet) inom de flesta professioner i hälso- och sjukvården. Detta leder till att undervisande lärare är väl förankrade i regionens vårdrutiner, men också att de får möjlighet att identifiera nya frågor för forskning och utveckling.

Våra studenter möter i sina utbildningar aktiva forskare som stimulerar till nyfikenhetsdriven kunskapsinhämtning och forskning. Likaså bör det självständiga arbetet (examensarbetet) i första hand utföras som en del av ett större pågående forsknings- eller utvecklingsprojekt. Detta för att studenterna ska stimuleras till doktorandstudier, men också för att de ska få en djupare förståelse för forskning inom hälso- och sjukvården.

Hälso- och sjukvården utvecklas snabbt med bland annat en alltmer personcentrerad och digitaliserad vård. Våra utbildningar utvecklas hela tiden för att möta behoven i framtidens hälso- och sjukvård.

- Professionsutbildningarnas självständiga arbete bör i första hand utföras som en del av pågående forsknings- eller utvecklingsprojekt
- Våra utbildningar möter behoven i framtidens hälso- och sjukvård
- Våra studenter möter aktiva forskare som stimulerar till nyfikenhetsdriven forskning och doktorandstudier

Utveckling och innovation

Vi ska vara en attraktiv partner inom kliniska prövningar

ALF-region Uppsala ska vara en attraktiv partner för såväl akademiska som företagsinitierade kliniska prövningar och bidra till att utveckla framtidens vård genom ett nära samarbete mellan Region Uppsala och Uppsala universitet. Vårt samarbete är avgörande för att skapa innovativa lösningar som gynnar både patienter och vården i

stort. Genom att kombinera vår kliniska erfarenhet och expertis med den akademiska forskningens djup kan vi stärka vår roll som en nyckelaktör inom medicinsk utveckling.

Det ska vara enkelt för företag att komma i kontakt med personer som kan genomföra kliniska provningar. En kartläggning av vilka resurser som finns, samt inom vilka områden vi behöver komplettera med utökade resurser, är grundläggande för att kunna fatta strategiska beslut om vilka förfrågningar om kliniska provningar som bör prioriteras. Vi planerar att samla kompetens och resurser för genomförandet av kliniska provningar, företrädesvis genom att skapa större kliniska provningsenheter, för att kunna erbjuda en bra infrastruktur för både akademiska forskare och företag. Till detta planeras en provarskola för att öka antalet möjliga ansvariga provare inom flera verksamhetsområden.

För att kunna erbjuda alla patienter möjlighet att delta i kliniska provningar fokuserar ALF-region Uppsala på att fortsätta att utveckla konceptet decentraliserade kliniska provningar. Härigenom förflyttas delar av forskningsprocessen utanför de traditionella kliniska miljöerna. På så vis förs forskningen närmare patienterna, exempelvis genom användning av digitala verktyg och teknologier för datainsamling. Decentraliserade provningar kan ge ökad tillgänglighet och flexibilitet för patienter, vilket i sin tur kan leda till ökat deltagande och mer inkluderande forskning.

En viktig del av vår strategi är också att underlätta för kliniker inom Nära vård och hälsa att inkludera patienter i kliniska provningar genom att sänka de administrativa barriärerna, erbjuda mer stöd i patientrekryteringsprocessen och säkerställa att det finns tillräckliga resurser för att hantera provningarna på ett smidigt sätt.

- Studiesponsorer har lätt att komma i kontakt med kliniska provare och vi har en infrastruktur som stödjer genomförande av kliniska provningar
- Vår organisation stödjer både företag och akademiska forskare som vill genomföra kliniska provningar
- Vi vidareutvecklar system för att möjliggöra decentraliserade kliniska provningar
- Vårt stödsystem når kliniska provare både inom slut- och öppenvård

Vår Life science-miljö är innovativ och stödjer implementering inom hälso- och sjukvården

I ALF-region Uppsala skapar vi en innovativ och hållbar modell för samverkan mellan vården och näringslivet, som ska bli en katalysator för framtidens vård. Vi ska vara en självklar partner för företag som vill utveckla nästa generations vårdinnovationer. Genom att utnyttja synergier mellan universitet, vård och näringsliv främjar vi utvecklingen av medicinska innovationer och skapar förbättrade vårdinsatser. Life science-sektorn innebär även att vi kan dra nytta av nationella och internationella nätverk för att fördjupa vår innovationskompetens och förstärka vårt stöd till företag som vill utveckla och testa ny teknik. Region Uppsala och Uppsala universitet är aktiva i det framväxande Life science-partnerskapet mellan Stockholm och Uppsala. Detta partnerskap syftar till att stärka

Stockholm-Uppsalaregionens position som en ledande hub för biomedicinsk forskning och innovation.

Vi skapar trygga testmiljöer, där nya idéer och lösningar kan testas i verkligheten innan de implementeras i större skala. Dessa miljöer fungerar som plattformar för samarbete mellan vården och näringslivet, och de skapar förutsättningar för utveckling och validering av innovationer som gynnar både patienter och vårdpersonal. Trygga testmiljöer ger företag och forskare möjlighet att utvärdera sina innovationer i en kontrollerad och patientsäker miljö, vilket också stärker Uppsalas position. ALF-region Uppsala ska vara en trovärdig och professionell partner för tidig testning och kliniska prövningar.

Vi ska vara i framkant när det gäller att implementera nya arbetssätt och verktyg inom vård och behandling, inklusive diagnostisk 3D-printing, artificiell intelligens (AI), precisionsmedicin och avancerade terapiläkemedel (ATMP). För att realisera potentialen från AI måste vi utveckla infrastruktur och expertis för att hantera och analysera stora datamängder på ett effektivt och säkert sätt och investera i både teknologiska plattformar och utbildning för vårdpersonal. För att påskynda införandet av nya lösningar är det också nödvändigt att fokusera på implementeringskunskap. Det innebär förståelse för hur nya verktyg och metoder bäst kan integreras i vården och anpassas efter vårdens specifika behov. ALF-region Uppsala fortsätter också att utveckla medicinteknisk forskning och innovation vid MedTech-centrumet vid Akademiska sjukhuset.

Genom att analysera och förstå vilka problem som är mest angelägna att lösa inom vården kan vi säkerställa att de nya tekniska lösningarna adresserar de utmaningar som är mest kritiska. Genom Mini-HTA (Health Technology Assessment) kan vi bedöma både de kliniska och ekonomiska effekterna av ny teknologi och därigenom fatta mer informerade beslut om vilka lösningar som bör prioriteras. På så sätt säkerställer vi att ny teknik införs på ett sätt som är både kostnadseffektivt och till nytta för patienterna.

- Vi utvecklar framtidens innovationer för hälso- och sjukvården
- Vi arbetar aktivt med att skapa testmiljöer och förutsättningar för implementering av 3D-printing, AI, precisionsmedicin och ATMP
- Vårt MedTech-centrum stödjer forskning i gränslandet mellan medicin och teknik och främjar tvärvetenskaplig forskning för utveckling av medicintekniska innovationer
- Genom användning av Mini-HTA får vården stöd att genomföra nödvändiga prioriteringar

Utbildning

Våra professionsutbildningar är välkända, attraktiva och väl anpassade för att möta hälso- och sjukvårdens behov

För att möta aktuella och framtida behov i vården måste våra professionsutbildningar ständigt utvecklas så att studenterna är rustade att medverka i förändringsarbetet. Särskilt viktigt är att studenterna tränas i att verka i interprofessionella team. Studenterna ska få en gedigen utbildning inom sina ämnesområden, men också inspireras till att vara forskare, ledare och innovatörer inom sina respektive yrkesområden. Detta uppnår vi genom att låta all undervisning utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet, och verka för att en hög andel disputerade kliniskt aktiva lärare gör undervisningen relevant. Studenterna ska möta pedagogiskt välutbildade lärare som är förankrade i sin profession och som därmed kan förmedla kunskap och färdigheter som är relevanta utifrån dagens kliniska verklighet. För att stärka kvaliteten i undervisningen vill vi öka andelen excellenta lärare, vilket är en karriärväg för lärare med särskilt fokus på undervisning.

- Våra professionsutbildningar inom hälso- och sjukvård utvecklas kontinuerligt för att möta samtidens och framtidens komplexa behov
- Våra studenter utbildas i att verka i interprofessionella team
- Genom en hög andel pedagogiskt välutbildade, disputerade och kliniskt aktiva lärare är våra professionsutbildningar förankrade i den moderna hälso- och sjukvården samt i vetenskapen
- Våra studenter inspireras till att bli ledare, forskare och innovatörer inom sina yrkesområden

VFU/VIL präglas av ett studentcentrerat lärande där studenten uppnår en ökande grad av självständighet

VFU/VIL (verksamhetsförlagd utbildning/verksamhetsintegrerat lärande) präglas av tillgång till studieanpassade lokaler som erbjuder en god arbetsmiljö och där studenterna får återkoppling på ett sätt som driver deras kompetensutveckling avseende kunskaper, färdigheter och förhållningssätt. För att studenterna ska bli väl förtrogna med den framtida yrkesrollen krävs att den VFU/VIL, som bedrivs i samverkan mellan universitet och region, håller hög kvalitet och har rätt innehåll. Planeringen sker i nära samarbete mellan Region Uppsala och Uppsala universitet och på ett sätt som skapar goda förutsättningar för verksamheterna att ta emot studenter.Handledarmodeller utvecklas kontinuerligt för att öka antalet VFU/VIL-platser på ett sätt som är hållbart för verksamheterna och samtidigt möter kraven på kvalitet, innehåll och omfattning.

Utvecklingen av det 6-åriga läkarprogrammet medför ett ökat behov av praktisk träning och examination för att studenterna ska uppnå färdigheter motsvarande kravet att erhålla läkarlegitimation. För att tillgodose detta stärker vi samarbetet med de övriga regionerna inom Sjukvårdsregion Mellansverige. ALF-region Uppsala vidareutvecklar också det IT-

baserade stödet för att förbättra förutsättningarna för planering och uppföljning av VFU/VIL.

För att säkerställa att alla studenter får adekvat klinisk träning utvecklar vi undervisning i simulerande miljöer genom våra kliniska träningscentra. Här får studenterna bland annat träna på kliniska ingrepp via avancerade attrapper för provtagning, och att i en trygg miljö arbeta teambaserat för att handlägga svåra sjukdomstillstånd via högteknologiska simuleringsenheter. I det nyligen invigda Practicum finns moderna lokaler som bland annat erbjuder färdighetsträning för fysioterapeut-, läkar-, arbetsterapeut-, apotekar- och receptariestudenter i fullt utrustade träningslokaler inkluderande hemmamiljöer och apotek.

- VFU/VIL präglas av studieanpassade lokaler som erbjuder en god arbetsmiljö och som driver studentens kompetensutveckling avseende kunskaper, färdigheter och förhållningssätt
- Handedarmodeller utvecklas kontinuerligt för att erbjuda studenterna VFU/VIL av hög kvalitet, rätt innehåll och i tillräcklig omfattning
- Genom ett gott samarbete i Sjukvårdsregion Mellansverige kan det ökade behovet av klinisk träning och examination inom det 6-åriga läkarprogrammet tillgodoses
- Vid våra kliniska träningscentra erbjuds alla studenter adekvat klinisk träning med modern teknik i simulerade miljöer

Vi utvecklar våra utbildningsprogram för att möta behoven i samhället

Våra professionsutbildningar, liksom utbildningar på kandidat- och masternivå, ska hjälpa studenterna att möta behoven i samhället inom så väl dagens som morgondagens hälso- och sjukvård, och samtidigt förbereda dem för en framtid inom forskning eller annan yrkesverksamhet. Vårt nyligen startade masterprogram i precisionsmedicin är ett exempel på hur vi utvecklar utbildningar som möter samhällets behov av nya kompetenser.

Genom att tillgodose möjligheten för alla studenter, oavsett vilken utbildning de går, att vistas i en klinisk miljö skapar vi förståelse för de utmaningar som finns och stimulerar till tvärvetenskapliga, innovativa projekt. ALF-Region Uppsala arbetar för att skapa möjlighet för studenter inom alla utbildningar att delta i såväl basvetenskapliga som kliniskt relevanta utvecklings- och forskningsprojekt via sina kandidat- och masteruppsatser. Vår ambition är att öka möjligheten för studenter att påbörja en forskarutbildning genom att skapa särskilda forskarspår, med ett forskarspår för den 6-åriga läkarutbildningen som pilotprojekt.

Det finns ett stort behov av ledare med kompetens att verka i en ständigt föränderlig hälso- och sjukvård. En kontinuerlig utveckling av vården innebär implementering av nya arbetssätt och nya tekniker vilket ställer stora krav på det medicinska ledarskapet. Vi behöver ta ett gemensamt ansvar för att utveckla våra utbildningar så att dagens studenter i egenskap av framtidens vårdpersonal ska kunna hantera denna snabba utveckling.

- Våra utbildningar baseras på vetenskap och förmedlar kunskaper och färdigheter som förbereder studenterna för en framtid inom hälso- och sjukvård, forskning eller annan yrkesverksamhet
- Genom att vistas i en klinisk miljö ökar studenternas förståelse för vårdens utmaningar och de stimuleras till tvärvetenskapliga, innovativa projekt för att lösa dessa
- Genom förståelse för betydelsen av forskning och utvecklingsorienterat ledarskap utvecklas kompetenser för att ta dagens hälso- och sjukvård in i framtiden

Fortsatt arbete

Detta dokument kompletteras med en kortversion i form av en broschyr, för spridning i regionens och universitetets verksamheter.

Den gemensamt framtagna strategin ska vara en central utgångspunkt för universitetssjukvårdsplanen 2026, 2027 och 2028.

Region Uppsala och Uppsala universitet kommer också att utgå ifrån de gemensamt uppsatta målen och åtgärderna i sina planeringsarbeten under perioden.

Strategin ska revideras under 2027 för den kommande perioden 2029–2032.